

# ВИНАРСКО ЗЕМЛЕДѢЛЧЕСКИ ВѢСТНИКЪ

368 39

Редактира се отъ учителитѣ при Държавното Винарско-Земледѣлческо училище въ гр. Плѣвень.  
Главенъ редакторъ: Хр. С. Георгиевъ.

ОБРАЗЦОВО НАР. Ч-ЩЕ  
Г. ДИМИТРОВ-Плевен  
БИБЛИОТЕКА

„Винар. Земледѣлчески вѣстникъ“ излиза два пѣти въ мѣсеца: на 10 и 25 ч.

Годишната му цѣна за България е 4 л., за въ странство — 5.

Всичко, що се отнася до вѣстника, се испраща до редакцията въ гр. Плѣвень.

Необнародваня рѣкописи, по желанието на авторитѣ имъ, се връщатъ съ неплатени писма.

За обявления на 4 стр. се плаща по 20 ст. на редъ.

На ученицитѣ въ Земледѣлческитѣ, педагогическитѣ и духовнитѣ училища се отстъпа за 3 л. годишно.

Съдържание: 1) Едно отъ срѣдствата за подобрене на икономическото ни състояние; 2) Прѣтаканieto на вината; 3) Пѣколко думи за правилното излупване на бубеното сѣме; 4) По обработванieto на почвата — работата на плуга; 5) Календаръ; 6) Една бѣлѣжка върху събиранieto на статистически данни у насъ; 7) Телеграма; 8) Метеорологически бюлетинъ.

## Едно отъ срѣдствата за подобрене на икономическото ни състояние.

Всѣкому е извѣстно, че успѣхътъ въ земледѣлческата промишленность, както въ всѣко друго промишленно прѣдприятие, зависи прѣди всичко отъ правилната организация на елементитѣ на селско-стопанското производство: *земята, труда и капиталъ*; а нѣкъ отъ друга страна се знае, че правилната организация или количественото и качественото съединение на тѣзи три главни елемента на селско-стопанското производство е възможно само тогава, когато сж добрѣ изучени и извѣстни мѣстнитѣ *климатически, почвени и икономически* условия. Ето защо правителствата, почти на всички по-напрѣднжи страни, сж се погрижали за изучаванieto на тѣзи условия, като сж уреждали и уреждатъ и до днесъ разни земледѣлчески учреждения, единственната цѣль на които е изучаванieto на горѣпоменатитѣ условия, а съ това подобрене икономическото състояние на тази страна. Едни отъ тѣзи учреждения, които се занимаватъ съ изучаванieto на почвенитѣ и икономическитѣ условия, сж земледѣлческо-химическитѣ испитателни станции; а съ изучаванieto на първитѣ, т. е. климатическитѣ условия, се занимаватъ метеорологическитѣ станции. Тукъ ний ще се постарамъ да обяснимъ какво е значението на земледѣлческитѣ испитателни станции и какъ трѣбва да се уреджтъ у насъ.

Земледѣлческо-химическитѣ испитателни станции сж едни отъ най-важнитѣ земледѣлчески институти. Тѣ сж съдѣйствували и съдѣйствуватъ най-много за земледѣлческия прогресъ; тѣ сж, така да се каже, центърътъ на всичкитѣ научни изслѣдвания въ кръгътъ на земледѣлието; тѣ сж, които често пѣти показватъ пѣтътъ за избавлението отъ икономическитѣ кризи, които отъ 10 и повече години насамъ сществува въ цѣла Европа;

най-послѣ, тѣ сж, които съ своето практическо-контролно дѣйствие прѣдпазватъ земледѣлца при купуванието различни необходими прѣдмети и материяли отъ безсъвѣстнитѣ експлоататори.

Страна, която нѣма подобни испитателни станции, каквато е напр. нашата, често пѣти бива принудена за подобренieto на своето земледѣлие да се рѣководи по стопанствата на чуждитѣ страни, кждѣто естественитѣ условия сж може би съвършено други, вслѣдствие на което често пѣти прѣдприетитѣ нововвѣдения, вмѣсто полза, принасятъ врѣда. Подобни печални примѣри, вслѣдствие слѣпото поддражание, безъ прѣдварително изучаванieto на мѣстнитѣ естествени и икономически условия, имаме въ историята на селскитѣ стопанства почти на всичкитѣ държави.

За потвърдение на това, че благотворното дѣйствие на земледѣлческитѣ испитателни станции върху земледѣлческия прогресъ е признато почти отъ всички, достатѣчно е да се приведе слѣдуюция примѣръ: както е извѣстно, въ 1890 година въ Виена бѣ свиканъ, по случай на изложението, международенъ земледѣлческо-лѣсничейски конгресъ, въ който взехъ участие много учени мжже, чиновници, учители, земледѣлци и др., числото на които възлизаше на повече отъ 1000 души. Между другитѣ въпроси, бѣ подигнатъ и въпроса за значението на земледѣлческитѣ испитателни станции, и всичкитѣ членове безъ исклучение признахъ грамадното значение на тѣзи станции, вслѣдствие на което възхъ рѣшение да се помоли правителството да се залови сериозно съ подобренieto за сществующитѣ за сега станции и отварянието на нови — въ тѣзи мѣста, кждѣто се усѣща по-голяма нужда.

Подобни земледѣлчески институти дѣйствуватъ въ двѣ направления: 1) Правятъ разни научни изслѣдвания и слѣджтъ за научнитѣ дѣйствия въ другитѣ страни и, слѣдъ като направятъ опити съ тѣхъ, чакъ тогава прѣпорѣчватъ за прѣлаганieto и то само тѣзи отъ тѣхъ, които отговарятъ на мѣстнитѣ условия и 2). Прѣдпазватъ



земледълцитѣ отъ безбожнитѣ експлоатации, като прѣдварително испитватъ и анализиратъ продуктитѣ и материялитѣ, отъ които се нуждажтъ.

Тукъ едва ли е възможно да се изброи всичко, относително дѣйствието на земледѣлческитѣ испитателни станции, казано съ общи думи въ 1-та точка; затова ще споменемъ само по-важнитѣ. Подобни институти на първо мѣсто би трѣбвало да изучатъ и испитатъ *физическитѣ и химическитѣ* свойства на почвитѣ, въ района къдѣто дѣйствуватъ; тѣй като, само при прѣдварителното познавание на тия условия, е възможенъ сполучливъ изборъ на културнитѣ растения при организацията или реорганизацията на едно стопанство. У насъ, обаче, съ съжаление идемъ да констатираме факта, че до днешенъ нѣмаме ясенъ прѣгледъ за съставътъ и физическитѣ свойства на нашитѣ земи, вслѣдствие на което повечето отъ нововъведенията, които се прѣдприематъ и ще се прѣдприематъ за напрѣдъ, по отношение къмъ културнитѣ растения, сж съединени съ голѣмъ рискъ, на често пѣти иматъ за слѣдствие съвършенното разорение на земледѣлцигѣ, които сж се опитали съ тѣхъ; а при съществувание на испитателни станции, този рискъ се намалява, па даже и съвършенно уничтожава, тѣй като прѣдварителнитѣ опити, въ такъвъ случай съ това растение, ще произведе станцията и, ако се укаже, че културата на това растение съотвѣтствува на мѣстнитѣ условия и принася значителенъ доходъ, чакъ тогава ще се прѣпоръча на земледѣлцитѣ. Споредъ насъ, една отъ причинитѣ за гдѣто нашитѣ земледѣлци, относително земледѣлческия прогресъ, сж по-консервативни, т. е. въсприематъ много трудно нововъведенията и се придържатъ слѣпо у старото, е липсванieto на испитателни станции, къдѣто да можтъ да виджтъ нагледно резултатитѣ отъ извѣстни опити; инакъ, тѣ се страхуватъ да направжтъ нѣкакъвъ опитъ, да не би този опитъ да стане причина да гладуватъ цѣла година. По-нататкъ, испитателнитѣ станции испитватъ горскитѣ породи (скалитѣ), отъ които сж се образували и образуватъ почвитѣ въ районътъ, гдѣто дѣйствува станцията; дали тѣзи горски породи съдържатъ всичкитѣ необходима хранителни вещества за растенията и дали, въ случай на нужда, не би могли да се употребжтъ за торъ, каквито сж напр.: фосфорититѣ, остеолититѣ, копролититѣ и др.

По-нататкъ земледѣлческитѣ испитателни станции трѣбва да слѣджтъ за *дѣйствието на искусствениитѣ* торове въ различнитѣ по съставъ и свойства почви; така сжщо да опитватъ дѣйствието на тѣзи торове върху вегитацията на различнитѣ културни растения, а особено да слѣджтъ за новопоявившитѣ се торове и, слѣдъ като направжтъ нуждитѣ изслѣдвания относително тѣхното дѣйствие, чакъ тогава да ги прѣпоръчватъ или прѣдпазватъ земледѣлцитѣ отъ тѣхъ. Особено значение иматъ земледѣлческитѣ испитателни станции за такива страни, къдѣто почвитѣ, вслѣдствие на дългото обработвание на културни растения, сж до толкова изтощени, че не е възможно поддържанieto плодородieto нмъ съ добиваемия се въ стопанството естественъ торъ, а сж принудени да набавятъ часть отъ отнетитѣ хранителни вещества на почвитѣ и отъ вѣнъ, т. е. да прибѣгватъ къмъ

искусственитѣ торове. Въ такива страни станцитѣ повече отъ вѣмето употребяватъ за испитвание на искусствениитѣ торове. Едва ли ще се срѣщне брой отъ нѣкой иностраненъ земледѣлчески вѣстникъ, въ който да не бжджтъ публикувани резултатитѣ отъ изслѣдванията на нѣкоя испитателна станция, които за земледѣлцитѣ сж отъ голѣма важность; така напр. прѣди нѣколко мѣсеца единъ Чехски земледѣлчески вѣстникъ донася, че извѣстния Д-ръ Maegerke, на основание многото опити, които правилъ на вегитационната станция на централното земледѣлческо дружество, относително дѣйствието на фосфорната киселина въ костенитѣ брашна (сурово и запарвано) въ различнитѣ почви и върху различнитѣ растения, дошелъ до слѣдующето печално за фабрикантитѣ заключение: *„фосфорната киселина въ костенитѣ брашна се намира въ такова състояние, што не показва никакво дѣйствие върху вегитацията на растенията; затова време е вече да се изхвърли суравото костено брашно отъ реджтъ на фосфорнитѣ торове така, както сж изхвърлени отовавна вече суравитѣ минерали фосфата и, като торъ, се употребяватъ само въ извѣрдени случаи. За въ бжджще суровото и пареното костено брашно да се употребява, като торъ, само въ извѣрдени случаи. Костенитѣ брашна, по всяка впроятность, дѣйствуватъ само съ азота, когото съдържатъ въ твърдъ незначително количество; така што ще бжде неразумно отъ страна на земледѣлцитѣ да даватъ такива сумми за фосфорната киселина въ костенитѣ брашна, която не стои по-високо отъ фосфорната киселина въ минералнитѣ фосфати и т. н.“*

Каква благодать е горното изслѣдвание за земледѣлцитѣ въ тѣзи страни, къдѣто поддържатъ плодородieto на почвитѣ съ искусствени торове, въ това число и костенитѣ брашна?

Какво огромно количество капиталъ, въ видѣ на торъ, е хвърленъ въ земята и какво щеше да се хвърли за напрѣдъ, ако не бѣше горното изслѣдвание, безъ обаче да прѣнесе очакваемий резултатъ?

Извѣстно е, че почти всяка година на Западно-Европейскитѣ пазари, се срѣщатъ голѣмо число нови сортове земледѣлчески растения, отъ които много отъ тѣхъ биватъ лошо — качественни; за това на земледѣлческитѣ испитателни станции прѣдстои да испитатъ и опрѣдѣлжтъ *качеството* и *достоинството* на тѣзи нови сортове растения.

По-нататкъ земледѣлческитѣ испитателни станции се грижатъ за *облагородяванieto на културнитѣ растения* относително тѣхното количество и качество. Така напр. Германия, благодарение на тѣзи си станции, въ послѣднитѣ 10 години е подобрила захарното си цвѣкло до толкова, што напроти прѣдишното съдържа 2% повече захаръ; затова всички ней съседни държави внасятъ годишно по милиони лева за сѣме отъ захарно цвѣкло. Подирѣ, испитателнитѣ станции слѣджтъ за *качеството на хранитѣ*, които се срѣщатъ въ търговията, числото на които отъ денъ на денъ се увеличава.

Що се отнася до *контролното дѣйствие* на испитателнитѣ станции, то тѣ опитватъ и анализиратъ, срѣщу извѣстно възнаграждение, земледѣлческитѣ продукти и



материяли; така напр.: анализиратъ почвитѣ, торовитѣ, опрѣдѣлятъ кълняемостта на сѣмената, чистотата имъ, опрѣдѣлятъ % съдържание на албуминатитѣ и въглехидратитѣ въ пазарнитѣ храни и т. н.

Съ една дума, явяватъ се хиляди различни въпроси, които станцията разгледва и разрѣшава, понеже единствената цѣль, която преслѣдватъ всички тѣзи институти съ своитѣ научни изслѣвания, е да помогнатъ на земледѣлцитѣ да увеличатъ доходътъ отъ своитѣ стопанства.

Испитателнитѣ станции сж нови учреждения. Първата научна испитателна станция въ Европа е основана въ 1851 година отъ Stöckhardt, Knopp и Gustav Kühn въ Möckern (Саксония). Уреждането на тази станция струвало всичко 1000-талера. Понеже тази станция успѣвала много добрѣ, то затова наскоро слѣдъ това, по нейнъ образецъ, била уредена втора испитателна станция въ Halle, 1855 год., която за сега е една отъ най-извѣстнитѣ. Въ 1860 год. въ цѣла Германия имало около 10 такива станции. Въ Австрия първата станция е уредена отъ Князь Шварценбергъ въ Ловосици (Чехия). Числото на станциитѣ отъ година на година се увеличавало, така щото около 1890 г. е имало въ Германия около 50 станции, въ Франция 32, въ Швейцария 2, въ Швеция 27, въ Австрия 16 и т. н. Въ цѣла Европа е имало около 150 станции. Въ 1888 год. всичкитѣ испитателни станции въ Германия сж се съединили въ едно; цѣльта е била да могатъ да си съобщаватъ резултатитѣ отъ опититѣ и да се съгласяватъ въ начина на анализиранието и испитванието на всички материяли и прѣдмети.

Америка и въ това отношение не е останала назадъ, напротивъ надминхла е много отъ Западно-Европейскитѣ държави. Първата испитателна станция е устроена въ 1875 год. при университетта въ Middletown и, въ единъ периодъ отъ 20 години, въ съединенитѣ държави сж имали около 56 станции. Правителството обрѣща особено внимание на тѣзи земледѣлчески институти и жертвува всѣка година голѣми сумми по поддържаннето имъ; така напр. Вашингтонския щатъ въ 1890 год. е израсходвалъ по поддържката на испитателнитѣ си станции около 662500 долара. Така щото почти всичкитѣ испитателни станции располагатъ съ голѣми капитали; за това не ще бжде далечъ, когато единъ день Американцитѣ ще се явятъ съ нѣкои нови научни изслѣвания, които ще изненадатъ всички Европейци. Ако иматъ такива подготвени сили за испитателнитѣ станции, каквито има на Западъ, това можеше да се случи по-скоро. Американцитѣ сж народъ практиченъ, прѣдприемчивъ и енергиченъ; затова въ едно не продължително врѣме ще достигнатъ това, въ което сж изостанжли назадъ.

Отъ всичкитѣ западно-европейски държави Германия има най-много и най-добрѣ уредени станции; затова не е чудно, защо земледѣлието въ Германия се намира въ най-високата степенъ на своето съвършенство.

И тѣй Германия, Австрия и почти всички по-напрѣднжли Европейски държави, полагаатъ особенни грижи и старания за уреждането на сществующитѣ за сега испитателни станции, понеже виждатъ добритѣ резултати отъ 40 годишното имъ непрекъснато функциониране;

па даже въ послѣдно врѣме работятъ за отварянието на подобни земледѣлчески институти въ всѣко административно окръжие, съ цѣль да се даде на земледѣлцитѣ възможность да могатъ на врѣме и бързо да получатъ съвѣти по извѣстни работи, а отъ друга страна да могатъ да се изучатъ по-добрѣ естественнитѣ и икономическитѣ условия на окръжието, които въ сравнение съ другитѣ — могатъ да бждатъ съвършено други.

У насъ економическитѣ условия, отъ нѣколко години насамъ, сж се така измѣнили, щото обѣзателно трѣбва да стане каква-годѣ реорганизация въ нашитѣ селски стопанства, за да противостоимъ до нѣкъдѣ на сществуващата економическа криза. Тази реорганизация може да ни изведе къмъ *сиасителния ижтъ* само тогава, когато при извършванието ѝ се взематъ подъ внимание естественнитѣ и економическитѣ условия. По прѣди видѣхме, че тѣзи условия могатъ да бждатъ изучени само при сществуванието на добрѣ уредени испитателни станции; ето защо у насъ, кждѣто тѣзи условия не сж добрѣ изучени, се усѣща още по-голѣма нужда отъ подобни институти. Тази нужда се увеличава още повече и отъ това, че нашия земледѣлецъ, въ сравнение съ земледѣлца отъ Западна Европа, е останжлъ въ много отношение назадъ; нему му липсва достатъчно *знание* по занаята, *прѣдприемчивость* и *енергия*.

Тукъ му е мѣстото да припомнимъ на обстоятелството, че въ тѣзи страни има и други лостове, които спомагатъ за подобрието на земледѣлието; тѣ сж *едритѣ имения*, които въ много отъ по-именованитѣ страни прѣобладаватъ. Извѣстно е, че въ едритѣ имения, благодарение на това, че стопанитѣ располагатъ съ голѣми капитали, иматъ достатъчно знание, могатъ да правятъ различни опити, безъ обаче да рискуватъ съ това много; съ една дума, тѣ така сжщо помагатъ доста за земледѣлческия напрѣдъкъ; обаче у насъ и тѣ ни липсватъ!

Като се ласкаемъ отъ мисълта, че всичко до тукъ казано е достатъчно да убѣди читателя въ грамадното значение на земледѣлческо — химическитѣ испитателни станции и необходимостта отъ уреждането на подобни институти у насъ, пристъпваме къмъ разглеждане въпроса, какъ трѣбва да бждатъ уредени тѣзи станции.

Споредъ насъ, за сега най-добрѣ е да се уредятъ подобни станции при нѣкои отъ земледѣлческитѣ училища, и то по слѣдующитѣ причини:

1). Устройството на станцията при училището ще коштува много по-малко на правителството, понеже частъ отъ земитѣ на училищното стопанство ще се отдѣлятъ за испитателната станция, върху които тя ще произвожда своитѣ опити. Освѣнъ това, много отъ химическитѣ и др. прибори и материяли, съ които располагатъ за сега училищата, ще могатъ да служатъ и на станцията; а цѣкъ отъ друга страна, приборитѣ и материялитѣ, които ще се доставятъ за станцията, ще служатъ сжщеврѣменно и на училищата.

2). Ще се даде възможность на учителитѣ по надлежнитѣ прѣдмети, да покажатъ на ученицитѣ приложението на много теоритически работи въ практиката, работи на които за сега ученицитѣ гледатъ много легко-вѣрно. Съ една дума, ученицитѣ ще се подготвятъ мно-



го по-добър за въ практическия животъ и ще се запознайтъ по-основно съ всичкитъ селско-стопански явления.

3). Съ отварянieto на подобни станции при земледѣлческитъ училища, послѣднитъ ще се поставятъ на по-добра нога, ще си спечелатъ по-добро име, понеже земледѣлцитъ въ такъвъ случай ще могатъ всѣки нхъ да получатъ нужнитъ съвети по извѣстни работи, вслѣдствие на което ще промѣнятъ до сегашнитъ си възглѣдове за земледѣлческитъ училища и ще почнатъ да гледать съ друго око на тѣхъ.

4). Понеже при земледѣлческитъ училища учителитъ иматъ различни специалности, то ще могатъ да се правятъ по-разнообразни опити и да се даватъ отговори почти на всички въпроси, зададени отъ страна на земледѣлцитъ, и

5). На учителитъ отъ поменатитъ училища ще се даде по-разнообразна работа, отъ колкото сега; а освѣнъ това, ще се запознайтъ по-добър съ практическото приложениe на прѣдмета си и т. н.

Това е нашето скромно мнѣние по устройството на испитателнитъ станции, а съ това ще се направи една доста важна стъпка за економическото ни подобрене.

Понеже за сега нѣмаме свършивши, запознати основно съ организацията на испитателната станция, то би трѣбвало да се испратятъ двама или повече души да се специализиратъ въ нѣкоя добър уредена станция.

Като свършваме съ това статията си, позволяваме си да помолимъ почитаемото Министерство на Търговията и Земледѣлието, което е взѣло вече доста мѣрки за подобрене на западналото ни економическо състояние, да обърне внимание и на подигнатия отъ насъ въпросъ и направи това, което намира за нужно и своеврѣменно.

### Прѣтаканието на вината.

Една отъ най-важнитъ работи въ избата, прѣзъ това врѣме, е прѣтаканието на вивата. Споредъ виното, което мислимъ да прѣтакаме, споредъ старостта и боята му — цѣлътъ на прѣтаканието е различна. Най-главно то се извършва: да подобри качеството на виното и да го направи здраво — трайно.

Цѣлътъ на прѣтаканието на новитъ вина е: 1) да ги отдѣли отъ калъта — утайката и 2) да ги докара въ допирание съ въздуха, кислорода на който дѣйствува много за узрѣването на виното и за развиванieto на вкуса — аромата му.

Калъта, която слѣдъ прѣтаканието на виното остава въ бѣчвата, не е нищо друго, освѣнъ смѣсъ отъ ферменти (ниши животни — микроби), виненъ камѣкъ (тригия) и разни други разложени отъ гроздето нечистотии и екстрактивни вещества. Почти всички тѣзи вещества се разлагатъ твърдѣ лесно, при едно кѣй-малко промѣнение на температурата въ виното, гдѣто тѣ се намиратъ, или при нѣкакво расклашание. Разложени, тѣ почватъ да се повдигатъ, размѣтватъ виното, като му развалятъ вкуса и здравината.

Подобна калъ въ много голѣмо количество се намира въ вина, които сж врѣли безъ пращинитъ — при бѣлитъ вина. При чернитъ и червенитъ вина повечето калъ е останяла въ пращинитъ така, щото врѣмето за прѣтаканието тукъ може да бѣде малко различно. Бѣлитъ и свѣтло-червенитъ вина, които сж врѣли въ бѣчвата безъ пращини, трѣбва да се прѣхвърлятъ отъ калъта още рано прѣзъ зимата — въ Декември или Януарий. При червенитъ и черни вина — може да се отложи до Мартъ или Априлий. Но до това врѣме трѣбва всѣко едно вино да бѣде прѣхвърлено въ друга бѣчва, или може да се върне пакъ въ схцата, като прѣдварително се измие и истърже добър отъ калъта и тригията.

Отложи ли се прѣтаканието за по-сетнѣ или се напусне свършено, тогава за повдиганieto на калъта могатъ да повлияйтъ главно двѣ нѣща, а именно: промѣняването на температурата въ избата и повторното врѣние. Температурата на нашиятъ изби, съ много малки изключения, е промѣлива — лѣтъ се качва, а зимѣ спада. На пролѣтъ, когато избата качва температурата си, виното почва да се движи въ бѣчвата, защото се стрѣми да уравни своята ниска температура съ повишената избенна. Произлиза движение, защото се стопловатъ първо външнитъ слоеве — край дѣскитъ; топлото вино се некачва нагорѣ, защото е по-леко, студеното слиза надолу и повдиганieto на калъта е готово, (щомъ тя е още въ бѣчвата). Казахме, че виното се повдига и размѣта още отъ повторното врѣние. Въ всѣко вино, което е врѣло, даже при най-благоприятни условия, остава извѣстна частъ неприврѣла захаръ. Прѣзъ пролѣтъта тази ще почне да ври и ще размѣти виното. Послѣдното ще бѣде толкова по-голѣмо, колкото повече е неприврѣлата захаръ. Такова размѣтване привнася една малка врѣда на всички вина; но нека си помислимъ винаритъ ни, какво ще бѣде съ виното, ако почне да ври, или почне да се движи, прѣди да е отдѣлено отъ първата калъ. Всѣки ще си прѣдстави, че, заедно съ повдигнатата калъ, плуватъ въ виното милиони ферменти, утаени нечистотии, бѣлтѣчни вещества и др., които сега сж много лесно разлагаеми и гниещи. Расирѣсватъ се изъ виното, и то изведнажъ добива единъ неприятенъ на бутело и калъ вкусъ, а още по-неприятенъ изгледъ. Такова вино не може вече да се поправи и избистри, толкозъ повече, че то веднага слѣдъ това залавя други болѣсти. Подобно вино мѣчно може да се употребѣи, даже за оцетъ или за ракия, а се изгубва съвѣщъ.

Втората главна цѣль на прѣтаканието е, да се докара виното въ голѣмо допирание съ въздуха, отъ който то итегля много кислородъ, дѣйствуващъ благоприятно за неговото узрѣване. Всѣки е заблѣзвалъ, че виното му се е размѣтвало, щомъ се прѣмѣсти или испрати нѣкадѣ — направо отъ калъта. Причината тукъ е, че виното съдържа въ голѣмо количество бѣлтѣчни и др. вещества, които съ кислорода на въздуха образуватъ утайка, която размѣта виното, колкото да е било бистро. Казанитъ вещества служатъ и като храна на различнитъ гѣбички (микроби), които се размножаватъ въ виното и го развалятъ. Значи, щомъ виното се прѣточи, и тѣ се отдѣлятъ, то е усигорено въ здравина.

Кислорода на въздуха помага още: за отдѣлянето на киселината въ форма на виненъ камѣкъ (тригия); за отдѣлянето на трѣлчинивината (танина); ускорява развиванieto на вкуса (аромата); прави виното съ по-узрѣлъ — старъ характеръ; а тѣзи сж най-главнитъ нѣща, които всѣки винарь иска. Напр. кой винарь не желае виното му да има по-малко киселина, трапчинивина, добъръ вкусъ, да бѣде здраво и всѣкога бистро. Вънъ отъ всичко това, съ прѣтаканието виното узрѣва и бива по-здраво за пиене, когато, до като е още младо и непрѣточено, то врѣди на стомаха, макаръ въ по-малкъ размѣръ отъ прѣсната бира.

Отъ горѣказаното става всѣкому ясна цѣлътъ на прѣтаканието. Съ голѣмо удоволствие ще констатираме факта, че много голѣма частъ отъ винаритъ ни сж се вече убѣдили, че ползата отъ прѣтаканието е огромна. Има наистина и такива, които вѣрватъ, че прѣтаканието е врѣдно и че виното е по-добро и по-силно, когато лежи на калъта, т. е. на майката (както тѣ казватъ); но подобни сж вече въ ограничено количество.

Виното се прѣдставлява по-пиво и по-силно, когато не е прѣточено по-причина, че съдържа голѣмо количество въглена киселина, която има свойство, да прави виното рѣзливо — прѣсно. Послѣдната при прѣтаканието се намалява (отлетява), но никакъ съ това не се намалява силата на виното. Наопаки, слѣдъ прѣтаканието, виното става по-силно, защото и малкото захаръ, която се съдържа, ще прѣври въ алкоолъ, а той дава силата. Виното се показва (подиръ прѣтаканието) слабичко, но отъ сетнѣ, отъ окисляването на различнитъ вещества, въ него се образува отново въглена киселина, която прѣдава на виното схцата тази избенна прѣснота.

Виното трѣбва да се прѣточи поне веднажъ, когато ще



се е испие или продаде още първата година. Когато не може да бжде продадено, или ще трѣбва да се остави да остарѣе, тогава въ първата година се прѣтака 2-3 пхти. Червеният вина се прѣтака въ два пхти — въ Мартъ или Априль и Септемврий или Октомврий; а бѣлитѣ три пхти — въ Януарий, Априлий и Октомврий.

Първото прѣтакание се извършва така, щото виното да вземе повече въздухъ. За тази цѣль то се пуца да тече въ единъ подливъ (чебаръ или корито) отъ гдѣто съ кофе, помпи, и др. се влива въ бѣчвата. Виното се налива въ чиста — не нагадена съ сѣра, и добръ измита бѣчва. Ако имаме много резервни бѣчви, то виното може да се прѣхвърли въ една каца или чиборъ (подливъ), отъ гдѣто, като се измие бѣчвата, да се върне пакъ обратно.

3-е прѣтакание се избира добъръ, ясенъ, слънчевъ и безвѣтренъ день, защото въ облачно и вѣтровито време въздуха играе и е тежъкъ, като съ това способствува за повдигането на виното. Прѣди прѣтаканието добръ е, ако избата се провѣтри или, ако е влажна, да се накади съ сѣра (тюкюртъ), който разваля спокойствието на разни ферменти — плаващи извъ въздуха. Отъ прѣтаканието на бѣлитѣ вина (за пръвъ пхтъ) се получава калъ приблизително 6-8 ‰, тъй като по-голямата частъ отъ нечистотинитѣ — ферментитѣ сж се набрали въ пращинитѣ.

Работата по прѣтаканието не е голѣма, така щото разноските не трѣбва да се спестяватъ. Ако работимъ всѣка година съ повече вино, за прѣпоръчване е, да си доставимъ една помпичка, която съ голѣма леснина и малко работни сили може да прѣхвърли много вино. Въ малкъ размѣръ то може да се извърши съ кофе, трѣби и пр. За долното отверстие на бѣчвата, се употребяватъ разни дървени и перичени канали, които трѣбва да се измиватъ. При поставянето, последнитѣ се поаварятъ, да не би въздуха въ тѣхъ да искочи прѣвъ виното (сѣвъ бърборение), като ще го размжти. Горната врана сжщо трѣбва да е отворена.

### Нѣколко думи за правилното излупване на бубеното сѣме.

Съ развитието на черницата наставка и работа за бубохранителитѣ, която се състои въ приготвението на помѣщенieto, гдѣто ще се отгледватъ бубитѣ, изваждането на скелитѣ и приготвението на всичко, което е нужно по отгледването на бубитѣ. До прѣди распространението на болѣститѣ по копринената буба, и у насъ хранението бѣ възможно отъ всѣкиго и безъ много познания и прѣдварителни подготовки; но както е днесъ, когато появяванието на болѣститѣ въ една бубарница се отдава главно на това, че бубохранителитѣ си сж каратъ по старому, като прѣнебрѣгватъ всѣкакви познания и свѣдѣния, посочвани днесъ отъ разумнитѣ бубохранители. Отдавна и безвъзвратно е минало онова благатко време за бубохранителитѣ, както у насъ, тъй и по другитѣ страни, когато не сж съществували болѣститѣ по бубитѣ и отгледването имъ е ставало отъ всѣкиго; сега обаче, при съществуването на тия болѣсти, работата на бубохранителитѣ е съвсѣмъ трудна и за това тѣмъ сж потребни сигурни знания. Може би даже да е чудно на много невѣрующи томмовци, защо прѣди 38—40 години у насъ е цѣвѣло бубарството, и даже отъ насъ се е изнасяло въ голѣмо количество, какито пашкули, тъй и бубено сѣме за Франция, Италия и други страни; обаче болѣститѣ, които се появихъ по бубитѣ въ Франция, послѣ прѣнесени въ Италия и Испания, не закъснехъ да заразятъ и нашитѣ буби и ето защо сега нашето бубохранение е така назадъ останало, тъй като още не върваме въ съществуването на тия болѣсти, а хората които сж вѣщи въ тѣхъ, взематъ и нуждитѣ мѣрки, та вървятъ напредъ въ тая промишленостъ.

Ето защо всичкитѣ суевѣрия, като уручаването на бубитѣ и тѣмъ подобни, трѣбва да изчезнатъ, а всѣкой трѣбва да се убѣди, че по бубитѣ съществуватъ болѣсти, които, както споменахме и по-горѣ, *принятуватъ на развитието имъ. Само разумното отвѣждане и отглеждане прѣвъ всичкитѣ възрас-*

*ти, може и тѣмъ да помага, на може и насъ да раба и да задоволява, когато свършимъ работата въ бубарницата.*

Ето защо ний тукъ ще се постареемъ да дадемъ най-нуждитѣ наставления, които трѣбва да се пазятъ прѣди излупването и слѣдъ това ще запознаемъ читателитѣ си и съ самото излупване, както и съ уредитѣ, потребни за тая цѣль.

1). Първото и най-главно условие за правилното развитие на копринената буба е помѣщенieto, въ което ще се отгледватъ бубитѣ. Прѣди всичко, то трѣбва да е сухо и топло, да има добри прозорци, които прѣвъ време на развитието на копринената буба да иматъ спуснати пердета, и да могатъ се отваря, когато се има нужда за прѣчистването на въздуха. Помѣщенieto, прѣди да се почне периода на хранението бубитѣ, трѣбва да се исчисти добръ, тъй като на много отъ болѣститѣ споритѣ стоятъ залепени по стаята въ видъ на ситенъ пращецъ, ако въ тѣхъ е било хранено буби миналата година, отъ гдѣто, ако не се очисти този пращецъ, то, като започнемъ да хранимъ бубитѣ съ черничовитѣ листа, той пада по тѣхъ, отъ гдѣто бубитѣ го ядатъ и по този начинъ се заразяватъ; ето защо всѣкой бубохранителъ трѣбва да си очисти помѣщенieto, съ което се уничтожава и този врѣдителенъ пращецъ.

Очистването става като се вароса (добѣли) стаята съ варъ; слѣдъ това измиватъ одърѣтъ и прозорцитѣ, въобще всичкитѣ дървени прѣдмети добръ съ горѣща вода, въ която да е турена сода, която въ трговията се продава за правението на сапуи.

При това трѣбва хубаво да се измижатъ съ подобна содена вода и скелетата, които миналата година ся били употребявани.

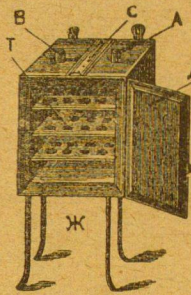
2). Излупването трѣбва да се почне, когато черничовия листъ наголямѣе колкото 10 никелови стотинки. Нѣкои бубохранители, безъ да обръщатъ внимание на развитието на черницата, излупватъ сѣмето прѣди да се развие листѣтъ и излупенитѣ червейчета хранятъ съ разни трѣви, до като се развие черницата, съ което червейчетата испосталяватъ и съ това се прѣдрасполагатъ на разни болѣсти. Други пъкъ закѣснѣватъ съ излупването, при което листѣтъ затвърдява и мѣчно могатъ го прѣриза младитѣ бубички, та така не могатъ се нахрани и много отъ тѣхъ измиратъ.

Излупването, както у насъ се практикува, и което се състои въ носението на бубеното сѣме въ пазва, до като се излупи, е една отъ причинитѣ, които прѣдрасполагатъ бубитѣ къмъ заболѣване. Ние тукъ ще ся постареемъ да запознаемъ читателитѣ си съ най-добрия способъ за излупването на бубеното сѣме, който се състои въ това, че бубеното сѣме се поставя за излупване въ нарочно устроени за тая цѣль уреди, наречени „Квачки“. Подобна квачка е прѣдставена въ образа 1.

Тя може се направи съ лева 5—8 отъ всѣкой тенекеджия, и се състои отъ двѣ тенекиени сандѣчета, отъ които едното е по малко и влиза свободно въ по-голямото, като остава между малкото и голѣмото едно пространство отъ всичкитѣ три страни по 3 сантим, та образува едно празно пространство, което ще бжде заето отъ вода. Прѣдната частъ на голѣмото сандѣче е запоена съ една ивица на около отъ 3 сантиметра, тъй щото, като се сипе вода отъ отверстието В, да остане водата вжтрѣ и да обгради малкото сандѣче. Въ малкото сандѣче сж поставени полички тъй сжщо отъ тенекия — Т, на които ся оставя бубеното сѣме, растлапо по книги; Д ни прѣдставлява тенекиени вратчка за затваряние на квачката; С ни прѣдставлява малки дупчици, които служатъ за доставянето на сѣмето чистъ въздухъ; А—отверстие, което служи за прокарането на топлопѣра, който трѣбва да може да влиза чакъ при сѣмето; В ни прѣдставлява отверстието за турянето на водата и въ Ж се поставя спиртена ламба, която, спорѣдъ нуждата, може да се регулира.

Излупването може да стане и въ стаи, нѣ тогава когато има да се излупва много сѣме.

При излупването на бубеното сѣме неизбѣжно нужно е да се пази пуждната температура. Температурата, при която се



обр. 1.



оставя бубеното сѣме на излуване, е 15 °С, като постъпено се увеличава, до като се захване излуванието. Когато трѣбва да се увеличи температурата на 25 °С, излупенигѣ буби първия ден се оставят на най-долната полица на скелето, въ втория ден—на второто и т. н., като излупенигѣ отъ 4-ий денъ буби се не взиматъ, а се хвърлятъ, тъй като тѣ ще останатъ много слаби. Тѣзи, които ся се излупили най-послѣ и които сѣ на най-горнията полица, като сѣ на по-високо, тѣмъ имъ е по-топло, вслѣдствие на което и растѣтъ по-бърже, като при това трѣбва да се хранятъ и по повечко, отъ колкото на долнията полица, които сѣ излупени първия денъ. Така гледани, горнигѣ буби въ скоро време достигатъ възрастта на другитѣ, т. е. излупенигѣ въ първитѣ дни, а това улеснява по нататѣкъ тѣхното гледание.

Освѣтъ гдѣто топлотѣра е нужденъ при излуванието на бубеното сѣме, нѣ той още е нужденъ и при понататѣшното отгледване на бубитѣ. Подобенъ топлотѣръ има устренъ отъ Братия Д-ръ Хр. Юрданови отъ г. Вратца, а може да се достави отъ тѣхъ или отъ администрацията на в. „Орало“ заедно съ една книжка съ „кратки наставления за исхранване на копринената буба“, една таблица подлѣпена на кора и нѣколко продучени книги, нуждни при прѣчистванието на бубитѣ, като за всичко това се испрати само 3 1/2 лева, въ които влизатъ и разноситѣ.

Това сѣ въ кратцѣ нужднигѣ оштвения, които всѣки бубохранител трѣбва да има прѣдъ видъ при излуванието на бубеното сѣме.

## По обработванието на почвата.

### 1. Работата на плуга.

Този, който е намислилъ да работи съ плугъ, прѣди всичко, трѣбва да знае какво може да очаква отъ този инструментъ.

Обикновено се говори, че задачата на плуга е да *пробръща, раздробява* (разровква) и *размѣсва* почвата. И въ дѣйствителностъ това е тъй: почвата бива отрѣзвана, повдигната и прѣбобръщана, а при послѣдното се размѣсватъ частицитѣ ѝ и се раздробяватъ.

Всѣки знае, че тѣзи работи не сѣ самата цѣль или назначение, нѣ тѣ сѣ само срѣдства за опрѣдѣлени прѣдприятия, или по-далечни цѣли. Напримѣръ, изисква се што почвата да се направи по-достъпна за въздуха и коренитѣ на растенията, по-топла, по-суха, или по-добрѣ задържающа влагата; иска се, што въ неж да се причинятъ или усилятъ нѣкои процеси, като този на разлаганието; иска се да се направятъ нови земни пластове енергични за вегетация, да се исчисти почвата и да се направи по-доходна. Всичкигѣ тѣзи цѣли стоятъ въ основна зависимостъ съ тѣзи прями работи на плуга.

Обръщанието, разровкванието и разбъркванието, ставатъ по единъ и сѣщи начинъ, нѣ градусътъ на усвършенството на тѣзи работи е твърдѣ различенъ и зависи отъ качеството на почвата, отъ плуга и пр. Коя е най-важната отъ тѣзи работи и на коя трѣбва земледѣлеца да обърне по-голѣмо внимание при избирането на плугъ?

*Разровкванието и обръщанието*—това сѣ единственитѣ функции на плугътъ, които опрѣдѣлятъ цѣната на работата му; често пхти се взема, ту едната, ту другата за главна. Коя отъ тѣзи двѣ работи ще се прѣдпочете, зависи много отъ почвата, климата и цѣлѣта, за която ще служи разораната нива. *Разровкванието* съ плугътъ ще бѣде толкосъ по-желателно, колкото почвата бѣде по улегнала, или колкото тя е лежала по-дълго време, или е заплѣскана отъ дѣждѣтъ, случайни влияния; колкото е тя по-богата на органически вещества и, на послѣдѣтъ, колкото е по-студенъ климата, понеже е доказано, че чрѣзъ разкиряването почвата става по-топла.

Нѣ прѣди всичко земледѣлеца трѣбва да гледа да си достави такъвъ плугъ, за който съществува една опрѣдѣлена работа. Безъ да се обърща внимание на почвата, климата и пр., *обръщанието* при плуговетѣ ще бѣде една отъ най-важнигѣ работи и заради туй трѣбва да се гледа тази работа да стане по-

възможностъ най-свършено поне тамъ, кждѣто работата се касе за заравянието на буренитѣ въ почвата, стърнището, растителнитѣ останки, торътъ и пр., за да могатъ тѣ да пагнитѣтъ въ почвата и да ѣ обогатѣтъ Разровкванието въ такива случаи, щомъ като се нѣма друго прѣдъ видъ, е второстепенно нѣщо.

Изгниванието на старнището, торътъ и пр., може да стане и на открито, само че за по-дълго време и не се постига това, което се гони, когато тѣзи вещества гнижатъ въ почвата. Разлаганието на непокрыто-лежащитѣ органически вещества не е добрѣ заради това, че по такъвъ начинъ вѣсичкигѣ цѣлнии материи, получени отъ разлаганието въ форма на въздухо-образни съединения; освѣтъ това топлината, която се образува при разлаганието, отива загубена и не служи за нищо на почвата. Ето защо трѣбва винаги да се заравятъ подобни вещества, нѣ, разбира се, че това заравяние трѣбва да става плитко. Заравяни ли сѣ растителнитѣ останки и торътъ много дълбоко въ почвата, то всичкигѣ разлагающии продукти се задържатъ въ почвата, нѣ както при разлаганието безъ покривка отсѣтствува влага, която е необходима, тукъ отсѣтствува нѣкъ нуждния кислородъ (онази съставна частъ на въздуха, която служи при дишанието) и то заради това разлаганието се прѣбобръща въ постепенно овжляване и всичкигѣ образувани продукти, а особено послѣдния, както и цѣлия процесъ, сѣ неблагоприятни за растението на растенията. Само при плитко заравяние на торътъ и стърнището ще може да се спечели всичко. Чрѣзъ свършенното прѣвръщание, торътъ ще бѣде затворенъ въ земята, слобещението на разлагающия се пластъ съ атмосферата ще се намали, топлината освободена при разлаганието, както и влагата, оставатъ запазени. Кѣмъ топло-влажния въздушенъ пластъ, който се образува около гниющия торъ, кислорода на въздуха има по-голѣмо присѣтствие, щомъ като е покритъ съ по-слабъ пластъ и съ това значи, че всичкигѣ фактори за разлаганието, като: топлина, влага и присѣтствие на въздуха, се намиратъ въ най-раскошни форми.

Въ никой другъ случай, освѣтъ въ поменатия, нѣма да се прѣдпочете само едно качество на плуга — прѣвръщанието, безъ да се обърне внимание на разровкванието. Даже и при разлаганието на органическигѣ вещества въ почвата, разровкванието почва да конкурира. Покрай желанието, што всичкигѣ коренни остатѣци и стърнището да се доведатъ до разлагание, тѣй че чрѣзъ обработванието да може да се получи по-скоро отъ почвата една дрѣбна масса, появява се и желанието за задържане на влагата, която, или чрѣзъ вегетацията, или нѣкъ поради топлото време, се загубва. Запаванието и увеличението на влагата изисква едно по-често раздрѣбяване (разровкване) на горния пластъ.

Способността на плугътъ да служи при прѣбобръщанието на почвата, има още и друго значение. Напр., онѣзи земни пластове, които сѣ заключени за въздухътъ, понеже се намиратъ много дълбоко, могатъ да се уползотворятъ чрѣзъ това; ето даже защо се прѣборъчва едно прѣбобръщание на почвата талъ, кждѣто тя е обрабела съ много бурени. Нѣ въ всичкигѣ тѣзи случаи, не е желателно едно свършено обращение; почти всѣки плугъ извършва тази работа въ извѣстенъ размѣръ, а така сѣщо и разровкванието може да се постигне почти съ всѣки плугъ. Може справедливо да се каже, че цѣната на прѣбобръщанието не трѣбва да се ограничи само на едно просто прѣбобръщание на почвата, нѣ малко нѣщо и на смѣтка на това, да се постигне едно разровкване. Само при едно разровкване, почвитѣ могатъ да използватъ по-добрѣ силитѣ на природата и идущото прѣввличание.

Тукъ лежи причината, дѣто земледѣлеца гледа, што при нормалното оране да обърне внимание и на горния случай, т. е. почвата да бѣде отхвърлена малко по-разровквано отъ плугътъ. По нататѣшнитѣ слѣдствия, които се спечалватъ за нивата, сѣ отъ голѣмо значение. Коренитѣ на растенията могатъ по-лесно да се распространяватъ въ почвата и отъ това излиза, че могатъ да се ползватъ отъ по-голѣмо количество храна; отношенията кѣмъ влагата ще бѣдѣтъ по-благоприятни, а при това и врѣднитѣ влияния ще се поизбѣгнатъ. Нѣ прѣди всичко, възду-



хътъ има по-свободенъ пристапъ, той може да прониква по-дълбоко въ почвата и при това да убослови извѣтряванието и разпуцанието и въ по-богато количество да отдаде своитѣ хранителни материи. На всичкитѣ тѣзи работи почива прѣимството на добрия плугъ, работи които неможе да извърши никой другъ инструментъ.

(Слѣдва).

### Земледѣлчески календаръ.

а) *Лозарство.* Прѣзъ този мѣсець се довършва отгрѣбването на лозята и рѣзанието. Въ порѣзанитѣ лозя се почва набиванieto на коловетѣ (харабитѣ), по които още сега се прѣвѣрзватъ оставенитѣ по-дълги плодни прѣчки. Слѣдъ горното се почва първото дълбоко копане, което има за цѣль да разрохква (раздрѣбни) затѣканата отъ по-първитѣ работи, прѣсѣть. За първото копане може да се употреби лозарскитѣ плугъ или даже обикновеното-българско орало. — Въ по-южнитѣ страни продължава, а въ по-сѣвернитѣ почва, правението на дълдърми (положници) за допѣтанне на празнитѣ мѣста. Въ по-сухитѣ мѣста се почва садението на нови лозя отъ прѣчки. Въ по-нискитѣ и кални мѣста новитѣ лозя се садятъ по-късно и отъ ратени прѣчки.

Довършва се вадението на укорененитѣ Европейски и Американски лози отъ разсадника. Присажданieto (облагородяванието) на Американскитѣ ратени и окоренени прѣчки продължава, като присадицитѣ се полагатъ пакъ въ разсадника. Почва се сѣението на младитѣ отъ сѣмена Америк. лози.

Къмъ края на мѣсеца филоксерата почва да се движи — излиза полека нагорѣ, и почва да се размножава. Още не се дири, защото е въ малко количество (рѣдка). Порѣзанитѣ отъ заразени лозя прѣчки се изгарятъ на мѣстото, а тѣзи отъ съмителнитѣ се принасятъ въ дома съ голѣмо внимание — да не се разсѣватъ по пхтя.

б) *Винарство.* Прѣтаканието на червентѣ и черни вина продължава и трѣбва вече да се довърши. Почва се второ прѣтакане на бѣлитѣ и розови вина. Испразденитѣ бѣчви се измиватъ добрѣ, пошпунватъ се и, като се заднѣжатъ, накадяватъ се съ сѣра (тюкуртъ). Прѣзъ този мѣсець виното почва да играе и лесно се разваля, така щото изисква голѣмо внимание и редовно допѣтанне. Варението на калъта продължава. Провѣтряванието и чистението на избата, бѣчвитѣ и др., отъ различнитѣ плѣсени и истеклото вино, трѣбва да става редовно, друго-яче се развѣждатъ плѣсени и кисилителни ферменти, които попадатъ и въ виното. Исканото за мостри вино се филтрира (прѣцѣжда), ако не е бистро, и се нагрѣва до 65°—70°С (постиноризира се). Ако виното е бистро и копувача-близко, то е достатѣчно да се налѣе съ каучукова трѣба въ шишето, като се гледа да не поглѣща много въздухъ. Слабитѣ вина трѣбва да се испижатъ или продадатъ, защото мжно прѣкарватъ лѣтото.

в) *По земледѣлнето.* Работитѣ прѣзъ този мѣсець се състоятъ повече въ сѣяние на разни културни растения. Като напр. сега става сѣянieto: 1) на *ориза*, количеството на сѣмето за хектаръ 40-50 k.g. 2) на *царевичата* и то прѣдпочитателно въ втората половина на мѣсеца; за хектаръ се употребява отъ дребнозърнестата 25-50 k.g., а отъ едрозърнестата 50-150 k.g. 3) *лещица*, 1-2 хектолитра сѣме, което се заравя 2-8 с.м. дълбоко; 4) *грахъ* — 2-3 хектолитра на 5-8 с.м. дълбочина; 5) може още да се продължава съ сѣянieto, на черния бобъ (баклата). 6) *фий*, той изисква за хектаръ 1,5-2,5 х.л. 7) *лутина*, на хектаръ 90-196 k.g.; 8) *фасулъ*, той се сѣе най-често съ царевичата; за хект. сж потрѣбни 120-160 литри; заравя се на 5-6 с.м. дълбочина. 9) *люцерна*, тя се сѣе съ прѣдпазително растение и то най-често съ овѣсъ или пролѣтна ржжъ, за ха. се употребяватъ 27 k.g. сѣме, която се заравя на 1-1,5 с.м. дълбочина; 10) *пѣсчана люцерна*; 11) прѣзъ този мѣсець може още да се сѣе еспарзета; 12) пролѣтна ряница; 13) *слънчогледъ*, употребяватъ се 10-13 k.g. 14) *макъ*, той се сѣе най-добрѣ въ втората половина на Мартъ. 15) *ленъ*, употребяватъ се до 275 литри; заравя се на 2,5-5 с.м. 16) *жополъ*, 2-4 х.л. сѣме при распрѣсанатото сѣение. 17) *памукъ*,

— 8-10 k.g. сѣме, което се заравя 5-8 с.м. 18) Още може да се сѣе тютюнъ въ топли лѣхи; 19) *хмъль* може да се садятъ прѣзъ този мѣсець, на хектаръ се насадватъ 2500-3000 прѣчки; 20) *пелинь* — 9-15 k.g. сѣме; 21) *захарно пшѣкло*, — 20-25 k.g.; за ха на дълбочина 4-5; 22) *картофи* за ха срѣдно 22 хектолитри; най-добро е сѣянieto въ редове, които лежатъ 60 с.м. раздѣлени и 30 с.м. едно мѣсто отъ друго; *кръмно пшѣкло* 4-6 k.g. за ха на разстояние, както при картофитѣ.

г) *Лѣсовѣдство.* Продължава се сѣянieto сѣмената на широколистнитѣ дървета и се захваща онова на иглолистнитѣ. Довършва се прѣсажданieto на фиданкитѣ отъ сѣмението въ разсадника или на постоянно мѣсто. Плѣвжтѣ и прѣкопаватъ се буревясалитѣ фиданки въ градинитѣ, а, гдѣто е възможно, и ония, засадени на постоянно мѣсто.

Сѣчението дървета за строение и горение се продължава въ планинскитѣ крайща. Сѣчицата се чистѣтъ отъ клоноветѣ, които се оставятъ на самото мѣсто на купове или се искаватъ вътъ. Продължава се сѣчението на дърветата по системата „главоци“ и садението на върбитѣ и тополитѣ съ посадки. Довършва се кастрението, прорѣжданieto и прочистванието на младитѣ гори. Захваща се бдението на джбовата кора за шавилка и на липовата за лико. Сѣчатъ се кошничарскитѣ върби, лѣската, ясенътъ и др. за прѣтъе и обрачи.

Захваща се горението на вжглица. Поправятъ се граничитѣ знаци и горскитѣ пхтища. Мочурливитѣ и наводненитѣ шѣки мѣста се отводняватъ.

Въ младитѣ борови култури, въ които се забѣлжи „боровия носорогъ“ ископаватъ се „ловни ями“ и се поставятъ „ловни върлини“. Въ по-старитѣ борови гори, въ които миналата година е имало много „борова мура“, „борова пѣла“ и „борова пещеруда“, — събира се почвената покривка и внимателно се изгорва, съ което се унищожаватъ и тѣхнитѣ гжсеници и какавиди. Поставенитѣ миналий мѣсець „ловни стѣбла“ се прѣгледватъ прѣзъ 3-4 дена и, 2-3 седмици отъ както влѣзжтъ въ тѣхъ ликофдитѣ (то се познава по дупчицитѣ, които ще направятъ на кората), се обѣлва и изгорва кората имъ или се изгорватъ цѣли; съ това се унищожаватъ яйцата, ларвитѣ па и самитѣ ликофди. На мѣстото на употребенитѣ ловни стѣбла поставятъ се нови. Гжсеницитѣ на голѣмогльвтѣ и монахинята се убиватъ до като сж още на кулъ. — Младитѣ гори се пазятъ отъ добитѣкъ, а старитѣ, особено боровитѣ, отъ пожаръ.

д) *Овощарство.* Ашладисватъ се овошкитѣ (на сѣдло и чрѣзъ копулиране); чистатъ се отъ гжсеницитѣ. Дава се форма на овошкитѣ (поправятъ се коронитѣ имъ); пѣкиратъ се младитѣ овошки въ школката, ако не е извършена тази работа до сега.

е) *Градинарство.* Приготовлява се разсадъ. Посѣтитѣ въ парника растения нагледватъ се, да не би да се запарѣжтъ; отваря се парника отъ противната страна, отъ гдѣто духа вѣтъра денѣ, а ношѣ, ако е студено, се затваря. Приготовлява се градинарска прѣсѣть по указаната рецепта въ полезнитѣ сѣвѣти.

ж) *Пчеларство.* Прѣзъ м. Април. се отварятъ много работи, както на пчелитѣ, така и на пчеларя. Пчелитѣ събиратъ цвѣтенъ прахъ отъ цвѣналитѣ растения, а отъ вѣткой и медъ. Пчеларя пѣкъ трѣбва да се погрижи да достави на пчелитѣ вода, ако нѣма такава близо до пчелина и ако е врѣмето лошо. Пчелитѣ могатъ да се снабдятъ съ вода по два начина: или да се полѣжатъ празнитѣ пити, въ килийкитѣ на които не сж положени още яйцица, или пѣкъ, ако нѣма такива праздни, да налѣе водата въ една паничка и да я размѣси съ нарѣзана слама; паничката да се постави вжтрѣ въ кошерината. При старитѣ системи кошерини паничката може да се постави подъ кошера. Прѣзъ този мѣсець пчелитѣ употребяватъ много вода, защото при отгледванието на малкитѣ си ти имъ е необходима. Пчелитѣ не трѣбва да се оставятъ безъ храна. Додаванието храна на слабитѣ семейства може да стане, или като намажемъ пититѣ съ медъ, или като оставиме изъ между пититѣ намазана кукуляшка (кочанъ отъ кукурузъ) съ медъ, или пѣкъ, като прободемъ едно парче отъ пѣлна пита изъ между празнитѣ пити съ 2—3 дървени шилца. Въ студенитѣ априлски дни пчелитѣ немогатъ да си набавятъ нужднитѣ прахъ за отгледванието на малкитѣ си. Въ такъвъ случай би трѣбовало щото пчеларя да вземе една пита, въ която



има въ резерва такъв прах останалъ отъ миналогодишната паша и да ѝ тури изъ между пититѣ на слабиятъ кошерь. Ако е врѣмето хубаво, турете въ кошеринитѣ си праздни пити, защото ще дадете възможност на матката да размножава пчелитѣ повече, а по-сетѣ да ги напълни съ медъ.

За да могатъ пчелитѣ да намиратъ нужното количество храна прѣвъ лѣтото, прѣвъ този мѣсець трѣбва да се събѣятъ медоносни трѣви: резеда, градински чай, макъ, медунче, маточина, босилякъ, ягуридки и др. Садете въ пчелина си овоци дървета. Прѣнесете отъ полето бабина душица; тази трѣва е мно- го обична за пчелитѣ \*)

Прѣгледайте кошеритѣ си да не би да има нѣкоя пита алѣ построена, ами гледайте да не би да покаже медъ вънъ отъ кошеринага, защото ще приучите пчелитѣ на кражба. Уби- вайте пчелинитѣ молецъ, защото наесень, прѣвъ Октомврий, не- перудката му ще снесе съ стотини яйца въ кошеринитѣ.

3) *Бубарство.* Прѣвъ втората половина на мѣсець Априлий чернищата се развива и съ това настава и работа за бубохра- нителитѣ. Тукъ трѣбва всѣкоѣ да си приготви помѣщенieto, въ което ще се хранятъ бубитѣ, което приготвление се състои въ измиванieto съ горѣща лишиена вода подътъ и всичко дър- вено, да вароса стениитѣ и да извади скелитѣ, като и тѣхъ по- сѣция начинъ измие. Бубеното сѣме трѣбва да се тури на топ- ло (18—25 °C), за да се почне излупванieto. Слѣдъ излупва- нieto, кждѣ края на м. Априлий, бубитѣ заспиватъ въ първий сѣнь, което бубхранителитѣ трѣбва да гледатъ, щото бубитѣ да заспѣтъ на чисто мѣсто, като се пази при това и нуждната температура. При тая възраст листгѣтъ се дава рѣзанъ на бубитѣ.

**Явява** се на всички наши лозари, че редакцията мо- же да имъ достави книгата „Рѣководство по лозарство- то“ отъ Хр. С. Георгиевъ, като, испратятъ стойноста на книгата—3 лева, и 25 ст. за поща.

\*) Важно е за Плъвенскитѣ пчелари да знаятъ, че прѣвъ м. Мартъ сѣ цѣвнали слѣдующитѣ растения: кокичето, синчеца, шарената те- мунга, заралията, овчарската торбица, люничето, сѣсѣнь котката, мириз- ливата теменуга, гледницата, червената мрътва коприва, минзухара брѣста, верониката, падакоса и др., които би трѣбвали да иматъ въ градинитѣ си, защото пчелитѣ отъ тѣхъ взиматъ най-напрѣдъ прахъ.

Министерство на Търговията и Земледѣлието

ТЕЛЕГРАММА Прѣпись

Подадена отъ гр. Севлиево на 2-ий Априлъ н. г.

Министеру Земледѣлието.

Военната музика отъ Ловечъ пристигна днесъ. Конкурса продъл- жавана все съ по-гольма—и по-гольма сполука, благодарение на прѣдвар- рителната силна агитация и голѣмата дѣятелностъ отъ страна на Ок- ражната Постоянна Комиссия, Окrajний Ветеринаренъ лѣкаръ и Земледѣлческия Надзирателъ. Днесъ стана изложеноieto на едрия ро- гатъ добитѣкъ; той бѣше прѣлестенъ, истински прѣдставителъ на ис- крѣската порода. Бѣха прѣставени 63 волове, 21 телета, 19 бивола, 3 бика волски, единъ бикъ биволецки, 13 бичета, 20 крави съ 12 телета, 10 биволицы съ 5 малачета.

Наградиха се: 7 чивта волове, 11 крави, 16 телета, 2 бика вол- ски, 5 бичета волски, 3 биволи, единъ бикъ биволецки и 5 биволицы.

(подп.) Комѣсаръ: **Телевъ**

Вѣрно.

Началникъ на отдѣлението: **Хр. А. Фетѣаджиевъ**

Една бѣлѣжка върху събиранieto на статистически данни у насъ

Тѣй бѣше заглавена една статья въ търгов. в. „Бюлетинъ“, съ ко- то г. „Н.“ разгледаше статистиката отъ В. З. В. „Исплатилъ ли се е трудгѣтъ на нашиятъ земледѣлецъ прѣвъ 1894 год. или не“. Г. „Н.“ разгледа прѣдставенитѣ цифри, спира се на 600-тѣхъ лева, които сто- янина е изхарчилъ въ готови пари за поддържанieto на домѣтъ си. Въ тази сума 600 л. не влиза храната, която е и нарочно отдѣлена отъ този видъ расходъ, защото за тѣзи пари е купувано: памукъ, газъ, сѣнь, и др. материали, които той не може да си произведе; а 34-тѣхъ лева пшеница и 10-тѣхъ кила кукурузъ той трѣбва да задържи въ до- мѣтъ си (да не ги продава) за да исхрани челѣдта си.

„Земледѣлческа библиотека“ издава се въ Плъвенъ подъ редакцията на К. Илиевъ и К. Малковъ. Издѣли сѣ до сега № 1—„принципитѣ на торението и № 2—„принципи- питѣ на животното хранение, отъ рационална гледна точка“, а подъ печатъ се намира и № 3—„орудията и машинитѣ, ко- ито сѣ необходими при механическото обработванieto на почвата. Цѣната на издѣлитѣ № 1 и 2 е 50 ст.

Получи се въ редакцията ни книжката „Обработванieto на тютюна и картофитѣ“ отъ Г-нъ Д. Джамовъ. Цѣна 50 ст.

## МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКИ БЮЛЕТИНЪ

За гр. Плъвенъ.

Отъ 22-й Мартъ до 9-й Априлий 1896 г. (по старъ стилъ).

Число	Барометръ вг- м. м., редуц. на 0° Ц.	Температура на въздуха по Ц.						Температура на почва- та по Ц. на дълбочина				Абсолютна влажностъ	Относителна влажностъ	Посока и скоростъ на вѣтъра, метри въ секунда.			Облачностъ	Валежъ въ м. м.	Разни явления.			
		дневно сръдно	7 ч. с.	2 ч. в.	9 ч. в.	сръдно	макси- мална	мини- мална	въ 2 ч. слѣдъ пладнѣ					сръдно	сръдно	7 ч. с.				сръдно	7 ч. с.	
									0.35 м.	0.65 м.	0.95 м.											1.25 м.
22	746.4	4.8	8.1	5.6	6.0	9.8	4.2	9.4	9.4	9.3	9.2	5.5	78	тихо	ПСИ	3 П	13	10.0	—	Дъждъ.		
23	749.2	4.3	9.9	6.0	6.6	13.2	3.9	9.0	9.3	9.3	9.3	5.6	77	ИЮИ	4 ПСИ	3 СЗ	4	10.0	13.2	Дъждъ (капка)		
24	750.2	5.2	9.3	5.9	6.6	9.6	3.5	9.1	9.2	9.3	9.3	4.4	60	ЗЮЗ	6 ЗСЗ	11 ЗСЗ	6	9.7	8.8	—		
25	748.7	4.4	4.8	1.6	3.1	7.5	1.6	8.9	9.2	9.3	9.3	4.8	81	З	3 З	8 ЗСЗ	9	10.0	—	Дъждъ и снѣгъ.		
26	751.6	1.0	3.6	1.8	2.1	5.8	0.8	7.4	8.9	9.2	9.3	4.8	89	ЗЮЗ	5 ИСИ	13 ИСИ	5	9.7	17.7	Снѣгъ и дъждъ.		
27	754.2	0.5	3.6	1.7	1.9	5.3	0.1	7.3	8.6	9.1	9.3	4.0	77	ИЮИ	5 П	13 П	3	10.0	2.3	Снѣгъ.		
28	753.3	1.2	6.9	1.8	2.9	10.2	-1.2	7.3	8.4	9.0	9.3	4.4	77	тихо	З	3 П	3	9.3	0.1	Слабъ снѣгъ и дъждъ.		
29	756.4	1.4	7.9	4.2	4.4	9.9	-0.4	7.4	8.3	8.9	9.3	4.3	71	тихо	ЗСЗ	7 ЮИ	15	8.0	0.8	Слана.		
30	750.9	6.7	15.2	10.8	10.9	15.8	2.6	7.9	8.3	8.8	9.2	5.2	54	ЗЮЗ	9 З	24 ЗСЗ	3	7.0	—	Силенъ вѣтъръ.		
31	749.1	9.7	15.2	9.6	11.0	15.6	9.6	8.4	8.5	8.8	9.2	7.3	73	ЗСЗ	4 ССЗ	5 ЮИ	6	10.0	0.5	Дъждъ.		
1	744.9	8.3	17.0	12.8	12.7	20.3	7.1	9.1	8.7	8.9	9.2	6.7	65	ИЮИ	11 И	7 Ю	7	9.3	3.3	—		
2	742.1	10.9	18.4	9.8	12.2	19.5	7.5	9.9	9.1	9.0	9.2	7.6	71	ЮИ	17 ЮИ	13 тихо	—	9.3	—	Слабъ дъждъ.		
3	743.7	7.2	5.1	5.2	5.7	9.8	4.5	10.3	9.5	9.1	9.2	5.9	86	ЗЮЗ	20 ЗЮЗ	26 З	21	10.0	12.8	Дъждъ, силенъ вѣтръ.		
4	749.6	6.4	10.1	5.9	7.1	10.3	5.1	9.4	9.6	9.3	9.3	5.2	68	ЗСЗ	13 ЗСЗ	13 З	5	7.7	30.7	Силонъ вѣтъръ.		
5	754.7	5.8	11.3	5.9	7.2	12.8	2.7	9.1	9.5	9.4	9.4	5.6	73	тихо	ССЗ	5 З	3	6.0	—	Слабо слана		
6	756.5	6.4	10.3	7.6	8.0	12.4	4.2	9.2	9.4	9.4	9.5	6.2	77	И	5 ПСИ	7 ПСИ	4	10.0	—	Роса.		
7	757.6	6.0	11.8	7.5	8.2	15.1	3.9	9.4	9.4	9.4	9.5	5.6	69	тихо	ССИ	6 ПСИ	5	6.3	—	Роса.		
8	757.1	5.5	15.0	8.3	9.3	15.6	1.3	9.6	9.5	9.5	9.6	4.8	58	тихо	КОП	17 ПСИ	7	3.0	—	Слана		
9	760.0	7.7	14.3	6.8	8.9	16.7	3.0	9.8	9.6	9.5	9.6	4.9	58	ИЮИ	5 ИЮИ	3 тихо	—	4.0	—	Слаба слана		

Съобщава **В. П. Вълчевъ.**